

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:
ІСТОРІЯ

ВИПУСК 18

*Ціна свободи й незалежності:
трансформація політичних систем в країнах Центральної
та Південно-Східної Європи до та після 1989-1991 рр.*

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Ужгород
Видавництво УжНУ «Говерла»
2007

ББК 72.96:63.3 (0)+63.3(4 УКР)
УДК 001:94(100)+94(477)
У 33

Рекомендовано до друку Вченою радою Ужгородського національного
університету 24 травня 2007 р., протокол № 5

"Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія" зареєстрований Вищою атестаційною комісією України як фахове видання зі спеціальності "Історичні науки" (див.: Перелік №2 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук: Постанова Президії ВАК України №01-05/9 від 8 вересня 1999 р. // Освіта України. – 1999 – 29 вересня).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації серія КВ №7972 від 9 жовтня 2003 року

Редколегія "Наукового вісника Ужгородського університету. Серія: Історія":

Веґеш Микола Миколайович - доктор історичних наук, професор;
Віднянський Степан Васильович - доктор історичних наук, професор;
Данилюк Дмитро Дмитрович - доктор історичних наук, професор;
Задорожний Володимир Євгенович - доктор історичних наук, професор;
Ліхтей Ігор Михайлович - кандидат історичних наук, доцент;
Мандрик Іван Олександрович - доктор історичних наук, професор;
Олашин Микола Васильович - кандидат історичних наук, доцент;
Тиводар Михайло Петрович - доктор історичних наук, професор;
Феніч Володимир Іванович - кандидат історичних наук, доцент.

Відповідальний за випуск:

Феніч Володимир Іванович - кандидат історичних наук, доцент

ДОГОВІРНО-ПРАВОВА БАЗА СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИХ ВІДНОСИН

Формування договірно-правової бази сучасних українсько-чеських взаємин розпочалося в часи демократичних трансформацій в Україні та ЧСФР на початку 90-х років ХХ століття. Після встановлення дипломатичних відносин між незалежними Україною та Чеською Республікою процес подальшого розвитку договірної основи набув нових дієвих форм щодо оформлення нових та наповнення конкретним змістом раніше укладених угод.

У даній статті зроблено спробу дослідити процес розвитку договірно-правової бази сучасних українсько-чеських відносин, проаналізувати її стан, визначивши позитивні моменти, недоліки та перспективи для подальшої співпраці. Підставою для дослідження стали тексти основних двосторонніх та багатосторонніх договорів й угод, матеріали Комісії у закордонних справах Верховної Ради України й Служби Президента України з міжнародних питань за 1991–1994 роки, інформативні довідки періодичних та інтернет видань.

Україна та Чеська Республіка в ході становлення системи двосторонніх відносин досягли домовленостей щодо визначення змісту і форм міждержавної співпраці та засобів її регулювання. Усвідомивши необхідність будувати взаємні відносини на новій основі, виходячи з досвіду розвитку політичного, соціально-економічного, науково-технічного, екологічного, гуманітарного й культурного співробітництва, обидві країни створили для цих цілей відповідну договірну базу.

Так, у 1993 році між країнами було досягнуто попередніх домовленостей про співробітництво у зовнішньо- та внутрішньополітичній сферах. Так, підписання "Протоколу про консультації між Міністерством закордонних справ України і Міністерством закордонних справ Чеської Республіки" (6 вересня 1993 р.) дозволило поліпшити рівень співпраці обох країн в Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних організаціях і форумах. Інші питання розвитку двосторонніх відносин, формування їх договірно-правової основи, а також актуальні проблеми міжнародного, загальноєвропейського та регіонального характеру, що становлять взаємний інтерес, мали розглядатися під час двосторонніх консультацій [1].

Прагнення України та Чеської Республіки об'єднати зусилля у проведенні спільних дій, спрямованих на забезпечення громадської безпеки у своїх державах та керуючись принципами суверенітету, рівноправності, взаєморозуміння, взаємної вигоди зумовили підписання 6 вересня 1993 р. "Угоди про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Чехії". У 10 статтях визначалися сфери, у яких здійснюватиметься співробітництво, його форми, засоби реалізації та умови проведення спільних заходів на обох територіях [2]. Форми співробітництва у соціальній сфері, охороні здоров'я, а також розвитку спорту і культурних зв'язків визначатимуться окремими протоколами.

Ключового значення, серед укладених документів, набув "Договір про дружні відносини і співробітництво", підписаний 26 квітня 1995 року, під час державного візиту тодішнього Президента України Леоніда Кучми до Чеської Республіки. Власне, подібний договір між Україною та ЧСФР було парафровано ще 25 травня 1992 р. під час візиту тодішнього прем'єр-міністра ЧСФР М. Чалфи до Києва. Однак, політична ситуація в цій країні поставила під сумнів можливість підписання даного документа. З огляду на ці події виникло два діаметрально протилежні погляди щодо долі договору. Так, чеська сторона, вважала доцільним підписання його главами урядів України та Чехо-Словаччини, оскільки, після політичного розлучення Чеська і Словацька

Республіка як правонаступниці ЧСФР змогли б керуватися ним у відносинах з Україною. Словацька сторона, навпаки, наполягала на тому, щоб після правового оформлення розподілу федерації і проголошення незалежності обох країн, виробити два окремих документи [3]. Таким чином, після тривалого розгляду всіх суперечливих моментів стало можливим оформлення договору між Україною та Чеською Республікою у новому варіанті.

Сам договір складається з преамбули та 24 статей у яких визначено як загальні положення, так і конкретні напрями співпраці між Україною та Чеською Республікою. Зокрема, на початку тексту обидві сторони обґрунтували основні мотиви укладення подібного документу. Серед них: традиційно дружні відносини між народами двох країн, переконання в тому, що довіра, взаємна повага та співробітництво між двома державами відповідають інтересам народів України та Чехії і сприяють наданню нової якості двостороннім відносинам, які базуються на рівноправності та зміцненні системи безпеки в Європі.

У структурі договору можна виділити певні блоки статей, які відповідають за регулювання певного напрямку українсько-чеського співробітництва.

Так, політична співпраця визначена 1,2,3,4,5,6,7 статтями договору. У них сформовано принципи взаємовідносин між країнами (Ст. 1), означено способи мирного розв'язання суперечностей (Ст. 2) та засоби створення ефективної загальноєвропейської системи безпеки (Ст.3,4). Також передбачено розвиток співробітництва в галузі оборони (Ст. 5) й розширення двосторонніх контактів в рамках міжнародних організацій (Ст. 6). Наступні 7 і 8 статті договору визначають роль співробітництва між органами місцевого самоврядування і суб'єктами автономії, а також форми взаємин та роль у них державних і громадських організацій [4,74–75].

Умови, форми, методи і цілі взаємовигідного економічного співробітництва між давніми партнерами Україною та Чеською Республікою висвітлено у дев'ятій статті, а інтенсифікація співробітництва в енергетичній галузі – у 14 статті договору.

Науково-технічне співробітництво визначене 10 статтею й передбачає створення належних умов для ефективного співробітництва в галузі фундаментальних та прикладних наук, передової техніки і технологій, а також для підтримання безпосередніх зв'язків та спільних ініціатив учених, дослідників, науково-дослідних інститутів, установ Академій наук та науково-виробничих об'єднань

Спільна діяльність щодо збереження навколишнього середовища та вирішення глобальних екологічних питань закріплена 11 статтею договору.

Наступними 12 і 13 статтями передбачено розвиток взаємовідносин в галузі транспорту і зв'язку (поштового та телекомунікаційного), які необхідні для безперешкодного здійснення інших видів співробітництва між країнами.

Співпраця в галузі культури, науки, освіти та інформації, для розширення та поглиблення традиційних культурних зв'язків між Україною та Чеською Республікою стала змістом 15 статті договору.

Домовленостей про створення необхідних умов для співробітництва в галузі охорони здоров'я, соціального забезпечення, працевлаштування громадян, туризму, спорту та молодіжних обмінів досягнуто у статті 16.

Правильне розв'язання національного питання й створення належних умов для існування національних меншин, щоб попередити можливість виникнення міжнародних конфліктів, зумовили формулювання в договорі окремої статті (Ст.17).

Інші аспекти співробітництва між країнами, яке ґрунтується на обміні досвідом та інформацією у галузі боротьби з кримінальною злочинністю, особливо з тероризмом, незаконним обігом наркотиків, повітряним та морським піратством, незаконним вивезенням культурних цінностей викладені в дев'ятнадцятій статті договору.

Наступний блок статей (20,21,22,23,24) забезпечує умови і принципи функціонування Договору про дружні відносини і співробітництво між Україною і Чеською Республікою та тлумачення його положень [4,76-77].

Таким чином, підписання договору, засвідчило формування якісного нового рівня українсько-чеського співробітництва. Адже його змістом було не лише визначено основні принципи, напрями і форми здійснення співробітництва між обома країнами, а й закріплено способи щодо їх розширення, покращення і ефективної реалізації.

Після проголошення незалежності України та Чеської Республіки й встановлення між ними дипломатичних відносин всі двосторонні документи, підписані між колишнім СРСР та ЧСФР, були або денонсовані, або ж потребували оформлення правонаступництва. Саме тому, в розвиток статей "Договору про дружні відносини і співробітництво" було оформлено ряд нових документів щодо здійснення співробітництва в суспільно-політичній, економічній, соціальній та гуманітарній сферах.

Багата історична традиція торговельних контактів між Україною і Чеською Республікою та існуючий потенціал для подальшого розширення економічного співробітництва зумовили укладення найбільшої кількості документів визначальних для цієї сфери. Отож, 17 березня 1994 р. було підписано "Угоду між Урядом України та Урядом Чеської республіки про торговельно-економічні зв'язки та науково-технічне співробітництво", в якій до загальноприйнятих напрямків двосторонньої економічної співпраці (взаємної торгівлі) долучили нові форми розширення кооперації виробництва, створення спільних підприємств, об'єднань та організацій а також розвиток та запровадження інших прогресивних форм співробітництва, прийнятих у світовій практиці. Для виконання всіх домовленостей та розвитку економічних, виробничих і науково-технічних зв'язків було створено українсько-чеську комісію з представників повноважних органів обох країн.

З підписанням цієї угоди свою силу втратили: "Угода між Урядом Української Радянської Соціалістичної Республіки та Урядом Чеської та Словацької Федеративної Республіки про торговельно-економічні зв'язки та науково-технічне співробітництво" від 30 червня 1991 року та Додаток до неї від 25 травня 1992 року; "Платіжна Угода між Урядом України та Урядом Чеської та Словацької Федеративної Республіки" від 15 листопада 1991 року [5, 8-10].

Перехід до ринкової економіки зумовив виникнення ряду явищ (конкуренції, монополізації, підприємництва), які вимагали особливих заходів щодо їх регулювання. Саме тому в умовах сучасного ринкового господарювання формування антимонопольного законодавства стало необхідною умовою для ефективної економічної діяльності. Із 1992 р. в Україні розпочав свою роботу спеціальний Антимонопольний комітет. Аналогом у Чеській Республіці стало Міністерство економічної конкуренції. Між ними 19 грудня 1994 р. було підписано однойменну угоду, з метою розширення і зміцнення співробітництва у сфері проведення антимонопольної політики, підтримки підприємництва і захисту конкуренції від її обмежень [6].

Особлива увага зверталася на удосконалення нормативної бази, розробку, здійснення і аналіз результатів практичних заходів щодо демонополізації економіки і приватизації державних підприємств, обмін досвідом проведення розслідувань обмежень конкуренції та інших порушень антимонопольного законодавства, удосконалення правових основ запобігання, обмеження і припинення монопольної діяльності, створення умов для ефективного функціонування товарного і фондового ринків, сприяння заходам щодо зняття бар'єрів, що перешкоджають господарському та інвестиційному співробітництву, функціонуванню господарюючих суб'єктів, у тому числі спільних підприємств і об'єднань.

Таким чином, підписання цієї угоди розширило робочі контакти не лише між органами законодавчої, виконавчої і судової влади обох держав, а й між підприємствами і неурядовими організаціями різних рівнів та різних видів діяльності.

Широкомасштабною стала "Конвенція між Урядом України а Урядом Чеської Республіки про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно", підписана 30 червня 1997 р. та ратифікована 17 березня 1999 р. У ній обидві сторони підтвердили своє прагнення до розвитку і поглиблення взаємних економічних стосунків. При застосуванні конвенції важливим завданням стало вірно визначити види податків, на які поширюється дія документу, види доходів, прибутків й осіб, які за законодавством підлягають оподаткуванню [7, 48-56]. Укладення конвенції значно полегшило процедуру оподаткування постійних представництв на території України та Чеської Республіки, допомігши уникнути непорозумінь, які могли виникнути при здійсненні співробітництва у цій сфері.

У зв'язку з наступним вступом Чехії до ЄС чеська сторона, у лютому 2003 року, повідомила українську про свій намір припинити чинність ряду двосторонніх українсько-чеських угод економічного характеру, які не відповідають стандартам Євросоюзу. Особливе значення у цьому контексті мало підписання, 16 квітня 2004 р. під час 8-го засідання українсько-чеської Комісії з питань торговельно-економічного співробітництва, нової "Угоди між Урядом України і Урядом Чеської Республіки про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво" [5, 8-10]. Слід відзначити, що Україна стала першою серед партнерів Чеської Республіки, з якою підписано згадану угоду. У свою чергу, Чеська Республіка була першою серед 10 країн – нових членів ЄС, з якими нашою країною підписаний подібний документ. Беручи до уваги досягнутий рівень економічного, промислового і науково-технічного співробітництва обидві сторони досягли нових домовленостей у спільній діяльності в даній галузі. Решта положень певною мірою повторювали зміст угоди від 1994 року. Однак, з огляду на довголітні традиції економічних відносин, цей документ засвідчив перехід на новий щабель розвитку, відповідно до вимог, встановлених економічно-розвинутими країнами світу.

1996 рік поповнив договірно-правову базу угодами, які регулюють відносини в соціальній сфері. Зокрема, 21 березня 1996 р. було підписано "Угоду між Міністерством праці України та Міністерством праці і соціальних справ Чеської Республіки про співробітництво в галузі праці і зайнятості" [8].

Спільний інтерес в сприянні економічного і соціального прогресу змусив країни розглянути ряд проблем. Серед них першочергового значення надавалося регулюванню трудових відносин у нормативних документах, колективних і трудових договорах, колективних відносин і застосування механізмів проведення переговорів між роботодавцями і робітниками та забезпечення ними належних умов праці, техніки безпеки та гігієни праці.

Явище безробіття, характерне для обох країн в більшій чи меншій мірі, планувалося пом'якшити системою консультацій, навчанням новим професіям або ж перекваліфікації. Однак, умовами договору не вирішувалася проблема зовнішньої трудової міграції та прийняття на роботу громадян з обох сторін.

Якщо в попередньому документі, питання взаємного працевлаштування порушувалося в контексті загальних проблем співробітництва в галузі трудових відносин, то, ширшого його обґрунтування було досягнуто в "Угоді між урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки", підписаній у Києві 21 березня 1996 р. Після її ратифікації 6 грудня 1996 р. відбувся перегляд всіх попередніх домовленостей з даного питання [9]. Отож, підписання цієї угоди не лише покращило рівень співпраці в соціальній сфері, а й значно спростило працевлаштування громадян закордоном,

забезпечивши належні для цього умови. Разом з тим проблема нелегальної трудової міграції залишилася відкритою й потребує нагального вирішення.

“Договір між Україною та Чеською Республікою про соціальне забезпечення” від 4 липня 2001 р. мав належним чином оформити взаємні відносини між країнами в даній сфері, оскільки на території обох держав перебувають особи, які потребують державної соціальної допомоги. Цим документом визначалися види грошових виплат, допомоги та способи їх отримання [10]. Для ефективної реалізації цього договору компетентні органи обох країн домовилися підписати відповідні угоди та взаємно інформувати про зміни в національних правових нормах.

Без’ядерний статус держави та зміцнення міжнародного режиму нерозповсюдження ядерної зброї, використання атомної енергії в мирних цілях і забезпечення миру і стабільності у світі – ті основоположні принципи, якими керуються у своїй міжнародній політиці і Україна, і Чеська Республіка. Тому, виходячи із спільної практики використання атомної енергетики і враховуючи необхідність забезпечення роботи атомних установок обидві країни 30 червня 1997 р. підписали “Угоду між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про співробітництво в галузі атомної енергетики і атомної промисловості”. З цією метою сторони повинні створити в своїх країнах необхідні умови для співробітництва відповідних підприємств і організацій на всіх етапах розвитку й вдосконалення атомної енергетики та ядерно-паливного циклу [11]. Отож, виходячи з практики використання атомної енергетики в минулому, обидві країни створили всі умови для реалізації співробітництва в цій галузі на комерційній основі при дотриманні принципів взаємної вигоди.

У грудні 1998 року підписано “Протокол між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про двосторонні договірні відносини між Україною та Чеською Республікою”, яким завершено оформлення правонаступництва двосторонніх документів, які були підписані між колишнім СРСР і ЧСФР й стосуються України та Чехії.

Події наступних років засвідчили активізацію двосторонніх контактів на всіх рівнях та подальший розвиток договірно-правової бази між двома країнами. Серйозним випробуванням для цих взаємних стала заява Уряду Чеської Республіки про денонсацію з 28 червня 2000 р. “Договору про безвізовий режим для громадян України” [12]. У зв’язку з цим українська і чеська сторони протягом 2000 р. спільно займалися розробкою нових принципів організаційно-технічного забезпечення виконання міжурядової “Угоди про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки”.

В осіб, що перебувають за межами власної держави виникає безліч юридичних питань із цивільних, трудових, сімейних і комерційних правовідносин, які самостійно вирішити, без знання правового законодавства тієї країни, майже неможливо. Тому 28 травня 2001 р. було підписано “Договір між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах”, який дозволив громадянам однієї договірної сторони користуватися на території іншої таким же правовим захистом особистих і майнових прав, як і її власні громадяни. Безпосередню допомогу надаватимуть органи юстиції обох договірних сторін, які мають право приймати рішення та здійснювати відповідні дії у вищезазначених справах [13]. Отож, прагнучи удосконалити співробітництво в галузі правової допомоги Україна і Чеська Республіка даним документом досягли домовленостей у найважливіших сферах правовідносин, попередивши можливість виникнення непорозумінь чи спорів між громадянами своїх країн.

15 грудня 2003 р. під час перебування у Празі міністра освіти і науки України Василя Кременя укладено “Угоду між Міністерством освіти і науки України та Міністерством освіти, молоді та спорту Чеської республіки про співробітництво в галузі освіти і науки на 2003 –2006 роки”. Її змістом та, відповідно до чинного

законодавства своїх держав і норм міжнародного права, обидві сторони обумовили здійснення співробітництва за такими напрямками як: обмін інформацією про системи освіти та плани їхнього розвитку; сприяння розвитку прямого співробітництва між закладами освіти та організації спільних наукових заходів й задоволенню освітніх потреб української національної меншини в Чеській Республіці та чеської національної меншини в Україні [14]. Підписання цієї угоди на принципах рівноправності і взаємоповаги, а також подібність культур й історична традиція, значно розширило й покращило дружні взаємовідносини в галузі освіти і науки.

Поглиблення традиційних культурних зв'язків, які є невід'ємною частиною європейської культурної спадщини, Україна та Чеська Республіка завжди розглядали як природну потребу їхніх народів. Однак, культурні акції, ініційовані окремими установами не мали постійного характеру й потребували документального оформлення. Тому, наступний 2005 рік дещо поповнив договірну базу угодами про співробітництво в сфері культури.

Так, 14 жовтня 2005 року підписано "Угоду про співробітництво між Державним комітетом архівів України та Міністерством внутрішніх справ Чеської Республіки, представленим відділом архівного відомства", яка дозволила покращити рівень розвитку фахових, наукових та культурних зв'язків й всебічної співпраці між архівними установами обох держав. Активніший обмін спеціалістами, проведення спільних наукових досліджень, виставок, конференцій, вивчення архівних матеріалів і обмін фаховою архівознавчою літературою стали результатом застосування цього документа на практиці [15]. Залишились сподівання на те, що угода сприятиме й полегшенню доступу до архівних матеріалів дослідників з обох країн, для майбутніх наукових досліджень з історії українсько-чеських взаємин.

Протягом 2005 року, також, проводилася робота щодо укладення "Угоди про співробітництво в галузі туризму і спорту", оскільки, і Україна і Чеська Республіка усвідомлюють важливість розвитку цієї галузі для економічного, культурного та соціального життя своїх країн. Збільшення туристичних пересувань з метою кращого взаємного ознайомлення з життям, історією та культурою свої народів, спрощення процедур, пов'язаних з мандрівкам, заохочення інвестицій, створення спільних підприємств в цій сфері – неповний перелік тих причин, які прискорили підписання 17 лютого 2006 року відповідного документу.

Таким чином, результатом українсько-чеського співробітництва стало підписання понад 70 двосторонніх документів, в тому числі 22 міждержавних та міждержавних договорів, угод, протоколів, конвенцій, спільних комюніке тощо, які регулюють основні напрямки двосторонньої співпраці. Їх аналіз засвідчив, що робота, яка проводилася з формування договірно-правової бази після здобуття незалежності обох держав, була різноплановою та ефективною. Традиції взаємовідносин, започатковані багато століть тому, документи, укладені в період входження України до СРСР, а Чеської Республіки до ЧСФР, стали тією основою, на якій продовжилося напрацювання щодо укладення нової і переосмислення попередньої договірної бази. В ході цього процесу сторони виходили з принципів рівності, довіри і взаємоповаги, які відповідали інтересам обох держав. Тому політичне, економічне, науково-технічне, правове, соціальне, культурне, екологічне та інші види співпраці отримали наповнення конкретним змістом. Участь обох держав у багатосторонніх домовленостях поглибила співробітництво з міжнародних питань. Звичайно, що поряд з успішними перетвореннями існує ряд недоліків, які певним чином стосуються невідповідності українського та чеського законодавства та недосконалого організаційно-технічного забезпечення виконання, підписаних документів. Та з огляду на всі попередні напрацювання Україна і Чеська Республіка висловили бажання продовжити цю роботу в нових геополітичних умовах. А створення потужної договірно-правової основи – лише перший крок для подальшої довготермінової та взаємовигідної співпраці між країнами.

1. Протокол про консультації між Міністерством закордонних справ України і Міністерством закордонних справ Чеської Республіки від 6 вересня 1993 року // www.rada.gov.ua.
2. Угода про співробітництво між Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством внутрішніх справ Республіки Чехія від 6 вересня 1993 року // www.rada.gov.ua.
3. Документи про Фонд сприяння дипломатичній службі України, про держави, що визнали Україну і встановили з нею дипломатичні відносини та ін. (указ, положення, інформації, довідки)(31 січня – 8 жовтня 1992) // ЦДАВО України. – Ф. 5233. – Оп. № 1. – Спр. 14. – Арк. 127.
4. Договір про дружні відносини і співробітництво між Україною та Чеською республікою // Політика і час. – 1995. – № 6. – С. 74-77
5. Фалтусова Гелена Торговельно-економічні відносини між ЧР та Україною // Чеська Республіка – ваш партнер. – 2004/2005. – С.8-9.
6. Угода про співробітництво між Антимонопольним комітетом України та Міністерством економічної конкуренції Чеської Республіки // www.rada.gov.ua.
7. Конвенція між Урядом України і Урядом Чеської Республіки про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доходи і майно // Вісник податкової служби України. – 1999. – № 36. – С. 48-56
8. Угода між Міністерством праці України та Міністерством праці і соціальної політики Чеської Республіки про співробітництво в галузі праці й зайнятості від 21 березня 1996 року // Міжнародне приватне право, том 2. Двосторонні міжнародні економічні договори України – Port-Royal. – Київ, 2000
9. Угода між урядом України та Урядом Чеської Республіки про взаємне працевлаштування громадян України та громадян Чеської Республіки // www.rada.gov.ua.
10. Верховна Рада України ратифікувала “Договір між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про соціальний захист” від 4 липня 2001 року // Голос України. – 2002. – 19 лютого.
11. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-1993) / Відп. ред. С.В. Віднянський – К.: Генеза, 2004. – С. 307
12. Устич С. У руслі успішного співробітництва // Політика і час. – 2001. – №3. – С.3-7.
13. Ратифіковано “Договір між Україною та Чеською Республікою про правову допомогу в цивільних справах” // Голос України. – 2002. – 9 лютого.
14. Угода між Міністерством освіти і науки України та Міністерством освіти, молоді та спорту Чеської республіки про співробітництво в галузі освіти і науки на 2003-2006 роки // www.rada.gov.ua.
15. Угода про співробітництво між Державним комітетом архівів України та Міністерством внутрішніх справ Чеської республіки, представлений відділом архівного відомства // www.rada.gov.ua.

SUMMARY

TSUP O. THE TREATY AND LEGAL BASE OF MODERN UKRAINIAN-CZECH RELATIONS

This paper investigates the process of forming and modern state of the treaty and legal base of Ukrainian-Czech relations. The article analyses the main agreements of political, social, economical and cultural co-operations between independent Ukrainian and Czech states in 1993-2005.

СИТНИК Олександр ВИТОКИ ТОТАЛІТАРНОГО ХАРАКТЕРУ ІДЕОЛОГІЇ БІЛЬШОВИЗМУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ В УРСР В ПЕРІОД 1940-х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1950-х РОКІВ	195
СКОБЛИК Володимир, СЛІПЕЦЬКИЙ Олег ДЕМОКРАТИЧНІ ЗРУШЕННЯ У ПОЛЬЩІ Й УГОРЩИНІ В КІНЦІ 1980- х рр.: ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЇХ СУТНОСТІ Й ПРИЧИН	204
СТРУТИНСЬКИЙ Владислав ОПОЗИЦІЙНИЙ РУХ У ПОЛЬЩІ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ ХХ.СТ. ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ 1980-1981 рр.	214
СУРНІН Володимир ЕВОЛЮЦІЯ РАДЯНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ УГОРСЬКИХ ПОДІЙ 1956 РОКУ	222
ФЕНИЧ Володимир ЕКЛЕЗИАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ ГРЕКО-КАТОЛІКІВ ДО ВСТАНОВЛЕННЯ КОМУНІСТИЧНИХ РЕЖИМІВ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ	228
ЦУП Олена ДОГОВІРНО-ПРАВОВА БАЗА СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИХ ВІДНОСИН	249
ШАХІН Юрій ПРОБЛЕМА ФОРМАЦІЙНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СУСПІЛЬСТВ РАДЯНСЬКОГО ТИПУ НА ПРИКЛАДІ ЮГОСЛАВІЇ	256
ШНИЦЕР Ігор „ОКСАМИТОВІ РЕВОЛЮЦІЇ” 1989 РОКУ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ ЯК НАСЛІДОК КРИЗИ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ МОДЕЛІ СУСПІЛЬСТВА.....	262
Marián Gajdoš VOJ PROTI TZV. UKRAJINSKÉMU BURŽOÁZNEMU NACIONALIZMU V KONTEKSTE KRÍZY TOTALITNÉHO REŽIMU V ČESKOSLOVENSKU	267
Stanislav Konečný ROZPAD JRD V PREŠOVSKOM KRAJI AKO PREJAV PROTESTU VOČI TOTALITNEJ PRAXI V ČESKOSLOVENSKU.....	275
РЕЦЕНЗІЇ	283
МАНДРИК Іван FONT MÁRTA, VARGA BEÁTA. UKRAJNA TÖRTÉNETE. – SZEGED, 2006. – 249S. ФОНТ МАРТА, ВАРГА БЕАТА. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. – СЕГЕД, 2006. – 249С.	283